

Herrskap och tjänstefolk

I dagarna kom regeringen med förslag på att utöka RUT-avdragen från första januari 2021. Nu ska det bli möjligt att även göra avdrag (borde kallas bidrag) för hjälp med trädgården, tvätta poolen och få en stunds sällskap, transporttjänst, möblering m m. Nivån har höjts från 50 000 till 75 000 kronor. Under 2019 kostade RUT-avdragen 5,7 miljarder, med denna utvidgning och höjning av nivån kommer reformen att öka kostnaderna för samhället. När förslaget på en utökning kom i februari i år ingick det i Januariöverenskommelsen.

Man menade att RUT skulle bli ett integrationsprojekt då kvinnor, framförallt invandrarkvinnor utan högre utbildning, kunde etablera sig på arbetsmarknaden. Samtidigt skulle svartjobben minska. [Enligt Riksrevisionen](#) har dessa mål inte uppnåtts. Reformen blev dyr. Varje RUT-tjänst har kostat samhället 1,4 miljoner, en siffra som ökat under åren.

Vilka utnyttjar och gynnas av RUT? Inte förvånande är det framförallt de mer välbeställda i Stockholms län, de som bor i kommuner som Lidingö, Täby och Danderyd. Lågavlönade kvinnor hjälper högavlönade kvinnor, [en reform som ökar klassklyftorna](#). Vilka kvinnor som köper och vilka som utför tjänsterna påminner mig om Sverige för 100 år sedan, då min farmor arbetade som piga hos fina familjer.

ROT-avdraget kvarstår på samma nivå. Införandet av ROT gjordes för att öka sysselsättningen inom byggsektorn och för att minska svart arbetskraft. Båda dessa reformer ökar i omfattning år från år. Kostnaderna för ROT uppgick förra året till 10 miljarder.

RUT och ROT har knappast varit reformer för att minska klassklyftorna. De uppföljningar som finns visar tydligt vilka som utnyttjar och gynnas av reformerna. RUT och ROT skulle skapa 30 000 nya arbeten, idag visar beräkningar att varje

ROT-avdrag kostar samhället cirka 8 miljoner. Myndigheten för Tillväxtanalys anser att reformerna är dyra och knappast ett effektivt sätt att skapa nya jobb.

I likhet med RUT utnyttjas ROT-avdragen mest av rika, Danderyd ligger etta, Lidingö tvåa och Täby trea, Öckerö fyra och Lomma femma. I norra Sverige återfinns de som utnyttjat ROT minst i landet. Dessutom kommer arbetskraften ofta från länder utanför Sverige. De kommer för att arbeta, inte för att bosätta sig här. Ofta bor de i husvagnar, inhyrda i undermåliga bostäder eller på golvet i garage och baracker, har låga löner och slavliknande kontrakt. Boken *Vi i Skuggorna* av **Elinor Torp**, beskriver hur utsatta människor utnyttjas. Aftonbladet skrev den 11/4 2018 att arbetare behandlas värre än djur. Andra undersökningar som gjorts visar också att reformen har fördyrat renoverings- och byggprojekten. Genom att staten finansierar byggen, tar byggföretagen mer än de skulle annars. Det har inte lett till högre sysselsättning bland svenskar, inte ens för nysvenskar.

Att båda reformerna bidrar till att förstärka klassklyftorna är ingen nyhet, kritiken fanns redan när de infördes. Det känns orättfärdigt att de med låga löner och usla arbetsförhållanden är med och betalar för renoveringar av villor och bostadsrätter, för personer som genom reformen ökar marknadsvärdet på sina bostäder och därigenom sina förmögenheter .

Istället för att skapa nya arbetstillfällen inom byggsektorn för de som befunnit sig långt från arbetsmarknaden, har ROT-avdragen inneburit en arbetsmarknad för fattiga EU-medborgare och andra som sökt sig till Sverige för att arbeta. Städ- och byggföretag fungerar som mellanhänder och gör vinster på skattebetalarnas bekostnad genom att anställa arbetslösa från Europa med dåliga löner och i många fall usla arbetsförhållanden.

Jag tycker det är stötande att dessa reformer finns i ett

samhälle som säger sig vilja sträva mot ett jämlikhet och jämställdhet samtidigt som man utnyttjar fattiga arbetare i Europa och låter lågavlönade kvinnor arbeta i de välavlönades hem. Det finns en risk att den här typen av reformer som gynnar välavlönade normaliseras och att tanken på ett jämlikt samhälle blir alltmer avlägset.

Claudette Skilving

Mer siffror om RUT [hos Skatteverket](#)
och om ROT [hos Hyresgästföreningen](#)